

500
 é reinados, i guerrear contra los enemigos de la Fé, é porque pudiesen escusar sus Pueblos de echarles muchos pechos, é agravamentos. Omnes quippe in Crassianum illud, à Plutarcho (b) relatum, conspirant, Nullam auri vim satis esse Principi, cui sit alendus exercitus.

3 Adhuc tamen iidem ipsi Principes curare summopere debent, ne sub his, aut aliis quibuslibet titulis, ultra quàm necessitas exigat, populos gravent, suavè utilitati, aut cupiditati, potius quàm communi saluti prospiciant, medicinamque ipso morbo duriores efficiant; sed leviori quidem, & suaviori modo, quo possint, has subditis præstationes indicant, atque in eorum substantiam exugant, ut eosdem ad alias, ubi res poposcerit, habiles & idoneos inveniant. Monente quippe prudentissimo Seneca (i): Magni animi est, magna contemnere: Prudentis est mediocria malle, quàm nimia, ista enim utilia sunt, illa quod superfluant, nocent. Sic segetem nimia sternit ubertas, sic ad maturitatem non pervenit nimia fecunditas.

4 Quàm doctrinam Cassiodorus (k), æquè prudenter de tributis agens, his verbis expressit: Sed à Nobis, qui Fiscis utilitatem stabili volumus diuturnitate consistere, excludenda est dispendiosa semper enormitas: ne augmento suo tumens summa deficiat, incipiatque magis deesse, quia immaniter visa est accrevisse. Et rursus iniquus (l): Illud amplius nostris utilitatibus applicamus, quod misericordie humanitate concedimus, Regnantis enim facultas tunc fit ditior cum remittit, & acquirit nobiles thesauros fame, neglecta utilitate pecunia.

5 In eandemque collimans D. Gregorius Pontifex Magnus (m), ad Constantiam Augustam Constantinopolitanam scribens, eamque rogans, ut marito Italiae oppressionem, & miseriam ob multa, & varia tributa, quæ pendere cogebatur, representaret, sic habet: Sed ego suggero ad hoc, ut etsi minores expensæ in Italia tribuantur, à suo tamen imperio oppressorum lachrymas compescat. Nam & idcirco fortasse tantæ expensæ in hac terra minus ad utilitatem proficiunt, quia cum peccati aliqua admixtione colliguntur; præcipiant ergo serenissimi Domini, nihil cum peccato colligi: nam scio, quia etsi parum attribuitur Republicæ utilitatibus, ex eo multum Respub. adjucatur. Quod etsi fortasse contingat, expensis minoribus minus adjucari, melius est tamen temporaliter nos non vivere, quàm vos ad æternam vitam obstaculum aliquod invenire.

6 Justinianus quoque Imperator (n), sibi gratulans, quòd venalia suffragia pro eligendis Judicibus compescuerit: Consideravimus enim (inquit) quia licet quæstus immodicus imminuatur Imperio, attamen nostri subiecti incrementum maximum percipient, si indemnes à Judicibus conserventur, & Imperium & Fiscus abundabit, utens subiectis locupletibus.

7 Cujus dictum Rex noster Alphonsus in quadam suarum lege (o) transcripsit. Et in alia (p), postquam alios modos recensuit, quibus Rex vassallos suos ab aliis tutari, & defendere debet, hunc, rei de qua agimus appositissimum, subdit: Orosi los debe guardar en tres maneras: La primera, de sí mesmo, non les haciendo cosa desaguisada, lo que non querria que otros les desiciesen. Ni tomando de ellos tanto en el tiempo que lo pudiese escusar, que despues non se pudiese ayudar de ellos, quando los oviese menester.

8 Hinc quoque fluxit, & à Maximo Tyrio (q), & aliis, summè semper commendata fuit Alexandri Magni sententia: Olitorem se odio habere dicentis, qui herbas radicibus excideret, sive extirparet. Et vulgatio illa, semperque bonorum Principum menti figenda, quam, Suetonio (r) testante, Tiberius Imperator, aut reperit, aut usurpavit. Is enim admonitus ab amicis, ut provincialibus augeter tributa: Boni & prudentis Pastoris esse respondit, Tondere pecus, non deglubere. Quæ vox, ut Erasmus (s) animadvertit, ad eò posteris placuit, ut jam in Adagium transierit, hodieque vulgò celebrata duret: ubi quis durior, aut in stantior exactor existit, quasi conveniat lana contentum esse; est enim, deglubere, detrahere pellem, tractum à rusticis, qui deglubere vocant, siliquam, aut folliculum excutere, & granum sua nudare tunica. Tondent igitur, qui ita spoliant, ut sortem relinquant, unde res possit crescere: deglubunt, qui nihil reliqui faciunt. Nam lana detonsa renascitur, cute verò detracta, nihil est, quod deinceps possis auferre.

9 Ex quo disticho Petrus Costalius (t) unum ex suis Pegmatis finxit, & ad rem, quam tractamus, applicuit, sub pictura opilionis ovem tondentis, cum lemmate, Moderatio in subditos, & his carminibus:

Cui dedit Upilio Simas tondere capellas,
 Ab cruciat miseris ferga cruenta modis.
 Quem tenet Herculei mastum præstatio voti,

In-

(b) Plutarco. in vit. Erasm. Thom. Mor. in Utrop. pag. 31.

(i) Senec. epist. 39.

(k) Cassiod. lib. 4. epist. 38.

(l) Idem lib. 1. epist. 16.

(m) D. Gregor. in Reg. lib. 4. epist. 32. quem & alios referi Bobad. in Polit. lib. 5. cap. 5. num. 11.

(n) Just. Imper. in Auth. ut jud. sine quoque suffr. §. ce-

gitatio, collat. 2.

(o) L. 14. tit. 5. part. 2.

(p) L. 2. tit. 10. part. 2.

(q) Maxim. Tyr. rer. 13.

(r) Sueton. in Tiber. cap. 15.

(s) Erasm. in Adag. pag. 79.

(t) Costal. in Pegm. pag. 267.

Tributa, & vestigalia qualiter indicenda.

Inque uno duplex jugere manus obit:

Parvo multa querens instare tributa novati,

Sapè grave immenso deserit ere solum.

10 Plura statim in Principes & Magistratus objiciens, qui cum commissam sibi plebem ab aliorum injuriis, insidiis, cæde, concussionem, & vi armata liberare deberent, jus unicuique tribuere, & perditorum civium conatus nefarios à bonorum cervicibus depellere, potestatem dignitatemque suam ad eorum perniciem convertunt, provincias spoliant, omnia habent vana, servorum dimissiones faciunt ad diripiendas villas, vicinos sedibus expellunt, & denique nihil aliud agunt, quàm ut rem suam plenior efficiant.

11 Nuperus etiam noster Symbolarius (u), eandem doctrinam suadere Principibus volens, arborem pingit, cui putatoria falx imminet, cum hæc Epigraphè, Poda, no corta, sic indicans, non dilaniandos, aut dilacerandos pro tributis populos esse, sed putandos, leviterque, ac lecitè in superfluis, non in humanæ vitæ prorsus necessariis, ea imponi oportere, & tandem concludens, quòd La suaridad en la imposicion, i cobranza de un tributo, obliga á la concesion de otros. Cui mirè Horatianum illud (x) adridet, qui vim viti vitam esse ait,

Ab ipso
 Ducit opes, animunque ferro.

Et nostrorum Catholicorum Regum lex quædam (y), quæ jubet: Que los arboles de los montes no se corten por pie, salvo por rama, i dexando en ellos borca i pendon, por donde puedan tornar á criar.

12 Ego autem, ut novo alio symbolo, Emblemate, sive similitudine, hoc idem ostendam, & moneam, Apes, quas vides, variis floribus, ac frugibus insidentes, depingo, quarum eam esse naturam Plinius (z), & alii Scriptorum testantur, ita succum ad flavos suos, ac mellificos favos conficiendos, ex illis exugere, ut nihil ipsorum utilitati viriditativè detrahant, quin potius dominos cereis suis, ac mellificis operis ditiores efficiant, & plerumque, ut Erasmus (a) in similibus addit, etiam ex spinis asperrimis mel suavissimum, ac clarissimum colligant.

13 Quam mirabilem tenuis hujus animalculi proprietatem, Joannes Boterus (b) ita eleganter Italici rithmis expressit, & ad notandos malos Principes, & bonos ad similem virtutem excitandos, accomodavit, ut piaculum esse duxerim ejus carmina meis hisce commentationibus non intexere, quæ sic habent,

L'Ape è fornita di tal providenza,
 E di circospection si nobil piena,
 Che si procaccia l'util proprio, senza
 Ch'altri ne senta detrimento, ò pena:
 Tragge dall'erbe, è fior la quinta essenza,
 E resta all'erbe è fior lor forza, è lena,
 Succhia ella il mel; è à te riman, con tutto
 Il suo vigor, e sua bellezza, il frutto.
 Imparin quinci quelli, che non sanno
 Cosa operar, che gravi altrui non sia.
 Ne par lor de far ben, se non fan danno,
 Se non fanno al vicin lor traversia;
 Se colpìe sù la pancia altrui non vanno,
 Se non usano è forza è tirannia.
 Razza importuna, barbara, perversa,
 Degna d'esser da gli huomini dispersa.
 Imiti l'ape che fa lo dolce mele,
 E la cera nudrice del bel lume,
 Senza danneggiar punto le tue mele
 O l'erbe, ò i fiori onde il buon succo assume;
 Senza far cosa onde tu tiquerele,
 Per che il giardin ò l'orto si consume.
 Fa in somma agitamente il fatto suo,
 Non però recca danno alcuno al tuo.

14 Quod Monitum latè ornari posset ex iis, quæ doctè, ultrà alios, Politissimi nostri Politi-

(u) Saaved. in id. Polit. symb. 67. pag. 505.

(x) Horat. lib. 4. od. 4.

(y) L. 7. tit. 7. lib. 7. Recop.

(z) Plin. lib. 11. cap. 8.

(a) Erasm. in similib.

(b) Boter. in Primavera, cant. 5. stanc. 41. & seqq.

502. ci Marquez (c), Bravus (d), Bobadilla (e), Joann. Anton. Velazquez (f), Chilensis Episcopus, (g) & novissimus Saavedra (h) literis tributa, & vectigalia à suis vassallis exigere, eaque introduc- amantem, solum æqua, & legitima tributa, & vectigalia à suis vassallis exigere, eaque introduc- ta esse, non ut ipse augeatur, sed ut Populus defendatur; putareque debere, tunc maximè suum negotium agere, cum publicum agit, & regnantem ditare, aut depauperare, quicquid cives ditat, vel depauperat.

15 Quod, vel ipsis tacentibus, satis passim Pagina divina proclamat, apud Jeremiam (i) Principes, deglubentes populos suos, his verbis comminans: *Vae Pastoribus, qui disperdunt, & dilacerant gregem pascuæ meæ, dicit Dominus: ideo hæc dicit Deus Israel ad Pastores, qui pascunt populum meum.* Et apud Jobum (k) inquit, parum ipsis divitias, quas hoc modo comportaverint, profuturas, & quòd *Cum aperierint oculos suos, nihil invenient, sed justus vestietur illis; & argentum innocens dividet.* Quod etiam Salomon in Proverbis (l) edocuit, dum dixit: *Qui calumniatur pauperem, ut augeat divitias suas, dabit ipse ditiori, & egebit.*

16 In quæ loca respiciens D. Basilius (m), eos qui ita se habent, piscibus similat, qui se invicem comedunt, & tandem major ab ultimo victore absorvetur. Et Abulensis (n), post Div. Chrysostomum, inquit, vocem illam Christi Domini: *Redde que sunt Cesaris Cesari;* de illis quidem Tributis accipienda esse, quæ in nullo Pietati nocent, *Quia si aliquid tale fuerit, non ab hoc Cesaris est, sed diaboli.*

17 Xenophon (o) etiam, licet divinis præceptis non institutus, Agesilaum monentem inducit: *Ut plurimum eos bonis cumulet, qui sub Imperio suo constituti sunt.* Et Apollonius (p) apud Philostratum, Vespasiano Augusto consuluit, ut eas divitias magni dumtaxat faceret: *Non que in occulto reposita jacent, quid enim hæ ab arene cumulo differunt? Nec ea que ex collatione tributorum à gementibus hominibus proveniunt. Atrun enim sordidumque putandum est aurum, quod ex lachrymis oritur, divitiis autem optime supra omnes Reges uteris, si eas egentibus communicaveris, divitiis autem permisseris, ut facultatibus suis tuto frui possint.*

18 Cassiodorus (q) quoque, ultra loca, quæ jam ex eo adducta relinquo, multus est in eodem documento præstando, & Principibus suadendo, ut vel ob hoc ipsum, quòd divitiarum augmenta procurant, parçè illas à subditis colligant, sic enim in quadam epistola inquit, Principes increpans, qui subditos, quos pascere deberent, exhauriunt: *Pudeat (inquit) illis tollere, quibus jubentur offerre. Ultra omnes crudelitates est, divitem fieri velle de exiguitate mendici. Amentur honesta lucra; horreantur damosa compendia: nullus audeat inde tollere, quod possit collecta dispergere. Ad- dando perdidit, qui retinendo collegerit; & paupertatem potius ad se trahit, si egentium pecunias non repellit, ubi Ego egentium legi debere, contenderim, licet Fornerius, & Brossæus cum vulgari lectione pertranseant.*

19 Et rursus in alia (r), ob eandem rationem incrementum, quod queritur, moderationem, de qua agimus, adhibere debere, his verbis insinuat: *Cremata fiscalium Tributorum justissimo sunt pensanda judicio: quia servientium imminutio est, hujus illationis accessio, quantumque pars illa proficit, tantum se hæc firmitati subducit, ideoque excludenda est dispendiosa semper enormitas. Nolumus enim tale aliquid indici, quod sit necesse removeri.*

20 Quod & ipsum Sanctus Epiphanius Theodorico Regi pro Ligurum Tributis imminuendis consuluit, cujus verba, Emodio (s) referente, sic habent: *Liguribus tuis largire, quod proferas, tribue, quod reponas: futurorum questus est temporalis indulgentia. Boni Principis est, cum virtutibus anare famam, &c.*

21 Relictisque aliis, quæ in rem hanc expendi facillè possent, dignum est, ut silentio non involvatur, celebre illud Ulpiani Juris-Consulti (t) responsum, ubi consultit, antiquitus constituta & consueti munera, & onera, in provinciis servari debere: *Ne sine discrimine, & frequenter his Provinciales oppressi, simul & viris, & viribus Respublica destituatur.* Quo loci verbum illud, *Viris*, non solum eò tendit, quòd cives, tributis gravibus onerati, deficere vel aufugere solent, & quòd multoties evenit, & Neapoli, atque alibi hisce nostris temporibus contigisse vidimus, in defeciones & seditiones præsumere, ut multis ab omnia ætate petitis exemplis Aschaffus (u), & Beyer-

(c) Marq. in gub. Chr. lib. 1. cap. 16. §. 3.
(d) Lopez Bravo de reg. rat. lib. 3. fol. 31.
(e) Bobad. lib. 5. cap. 5. per tot.
(f) Velazq. de opt. Princ. lib. 3. à num. 12. § 13. & lib. 4. à num. 5.
(g) Villarr. in lib. Judic. cap. 13. num. 14.
(h) Saaved. dist. Empr. 67.
(i) Jerem. 23. 1.
(k) Job 27. 16. & seq.
(l) Proverb. 22. 16.
(m) D. Basil. in orat. de avaris. & homil. 7. in Hexam.

Vide integrum locum supr. Embl. 65.
(n) Abulens. supr. Math. cap. 22.
(o) Xenoph. in lib. de laud. Agesil.
(p) Philost. in vita Apollon. lib. 5. cap. 13.
(q) Cassiod. lib. 12. epist. 13.
(r) Idem lib. 4. epist. 38.
(s) Emod. in vita S. Epiphani.
(t) Ulpian. in l. & qui originem, §. Præses, D. de muner. & honor.
(u) Aschaff. de avar. in Indice, verb. Seditiones.

yerlinchius (x) ostendunt, & Monostichum inquit: *Propter exactum Tributum plurima est rebellio.* Sed in illud etiam, quòd parentes à generandis, & procreandis liberis abstinent, ubi se immoderatis tributis gravatos, vel gravandos esse conspiciunt. Sic enim Seneca (y), de hac felicitate sub bono Principe agens: *Tollere (inquit) fæmina filios cupiunt, ut publicis malis indicia sterilitas recludatur.*

22 Et Plinius Junior (z), postquam sæpè & valdè suum Trajanum laudavit, quòd non solum in tributis suo tempore constituendis parcissimus fuerit, verum & ab aliis retrò Principibus constituta, remisserit, nihil referre iniquitatis existimans, exigi, quod deberi non oportuerit, an constituere ut in posterum debeatur, hinc factum esse inquit: *Ut fæminas etiam tunc, fecunditatis suæ maxima voluptas subiret, cum cernerent, cui Principi cives, cui Imperatori milites peperissent.*

23 Et expressit adhuc Nazarius (a), de simili Constantini liberalitate, seu benignitate agens, & ita subjiciens: *Septem millia captivum remisisti, quartam amplius partem nostrorum censuum. Remissionem ista viginti quinque millibus dedisti, vires dedisti opes, dedisti salutem. Nam tunc liberi parentes suos cariores habent, & mariti conjuges non gravatè tuentur, & parentes adultorum non poenitent filiorum, quorum onera sibi remissa letantur.*

24 Similes laudationes ob eorundem Tributorum levamen apud Themistium de Theodosio, Eumenium de Constantino, Mamertinum de Maximiano, Ausonium de Gratiano, & alios passim Panegyristas legere licet, & in omnium historiis hæc eadem lenitas in Alexandro Magno, Tiberio, Pericle, & aliis Principibus, quos Beyerlinchius (b) congerit, commendatur. Inter quos Nerva Coejeus, ut recolat Petrus Gregorius (c), Civibus Romanis cum magna laborarent egestate, non tantum agros ad sublevandam penuriam distribuit, sed vestes suas proprias, vasa argentea, atque aurea, relinquantque suppellectilem vendidit, atque aliis summa benevolentia erogavit. Et secundum Sabellicum (d) Marcus Antoninus Imperator, Philosophus dictus, cum conficiendo bello pecunia deficeret, omnia aurea vasa, argentea, crystalina & Myrrhina, cum omni principali suppellectili, ornatuque conjugis, publicè vendidit, ne tributa imperando, civitatibus, aut provinciis gravis esset.

25 De Joanne quoque Rege nostro (e), hujus nominis I. ejus narrat Historia, quòd cum à quibusdam ex suis Ministris suaderetur, ut grave quoddam tributum, pro conficiendo bello, vassallis injungeret, iratus respondit: *No me aconsejeis, que lo que es bien de mis vasallos, es de mi servicio, i lo demás, mas en daño mio, que dellos.* Quæ verba ab Imperatore Justiniano mutuata videntur, in quadam ex suis legibus (f) edicente: *Sed quod communiter omnibus prodest, hoc res privata nostræ utilitati præferendum esse censemus, nostrum esse proprium subjectorum commodum imperialiter existimantes.*

26 Quibus verbis alia similia passim Cassiodorus (g) in suis formulis refert, vassallorum quietem, & lucrum, propriam messem, ac gaudium Principum esse inquit, eorumque gloriam in populorum salute consistere, & opinionem ex subjectorum securitate disseminari. Et qui velit plura, Corrasium (h), & Gaillium (i) legere poterit. Et memorabile factum Theodosii Imperatoris apud Baronium (k), qui adversus Eugenium bellum gesturus, anno Imperii sui XI. non solum ab inferendis novis tributis abstinuit, sed recens, indictum à Præfecto Prætorio Taciano ante biennium Consule, novo dato rescripto, omninò remisit, ut in quadam lege, quæ in ejus Codice (l) extat, habetur. Et, quod plus est, omnia proscriptorum bona, quæ Fiscus nomine singulis quibusque idem Tavianus eripuit, vel ipsis reis, vel ipsorum filiis, aut conjunctis restitui mandavit, gemino ea de re dato rescripto, quod in eodem etiam Codice (m) reperitur. Quibus ex factis magnam excitasse admirationem, laudemque sibi parasse, Baronius (n) scribit. Statim valdè in rem nostram, hæc verba subjungens: *Hæc rogo, attendant, qui in bellico apparatu non largitionibus, & eleemosynis preces pauperum sibi conciliant, sed eorum lætu, & acerbioribus exactationibus, & clamoribus Deum contra se provocant, & insensum penitus reddunt, secundum illud David (o) dicentis, propter miseriam inopum, & gemitum pauperum nunc exurgam, dicit Dominus. Cum interdum contingat, ea ipsos subditos pati à suis Principibus, quæ nec ab hostibus forent aliquando experturi. Unde accidit, ut quantumlibet belli justa causa præcesserit, illud tamen triste Dominus effari cogatur, indignans (p). Heu consolabor super hostibus meis. Cum scilicet cogitur (ut ita dicam) Deus invitus in*

(x) Theat. vitæ human. lit. T. pag. 113.
(y) Senec. epist.
(z) Plin. Jun. in Paneg.
(a) Nazar. in Paneg. Constant.
(b) Beyerl. in Theat. lit. T. pag. 214.
(c) Petr. Greg. lib. 3. de Rep. cap. 6. num. 35. & 36.
(d) Sabellic. lib. 4. Enead. 6.
(e) Chronic. Regis Joann. I. cap. 4.
(f) Just. Imper. in l. un. C. de ead. toll.
(g) Cassiod. lib. 6. epist. 23. & 24. lib. 3. epist. 38.

41.
(h) Corras. de juris arte, 1. part. cap. 23.
(i) Gaill. 2. præf. cap. 56. ex num. 3.
(k) Baron. tom. 4. ann. 393. num. 37. & seqq.
(l) L. 23. de ann. & trib. in C. Theod.
(m) L. 1. & 13. C. de bon. prosoc. in Theod.
(n) Baron. ubi supr.
(o) Psalm. 11.
(p) Isaiæ 1.

suos arma convertere, que in hostes exacerat justus zelus.
 27 Quò etiam tendit nobile illud Apophthegma nostri Regis Henrici III. meritò à Docto, & Pio Viro Ægidio Davila (g), qui nuper ejus historiam edidit, commendatum, quatenus quibusdam consulentibus, ut ad Regios redditus augendos, & belli sumptus faciendos, novum quoddam vestigal vassallis imponeret, Regiè egregièque respondit: *No me lo aconsejeis, que temo mas las lagrimas, i maldiciones de mis pueblos, que las armas de mis enemigos.*

28 Ac planè, qui se veros Reges, hoc est Populorum Patres, & Pastores ostendere volunt, illud etiam curare summopere debent, ut si fortè urgens aliqua causa, gravia & insueta Tributa subditis imponi suaserit, eadem causa cessante, tollantur, & quod bellorum calamitas introduxit, Pacis lenitas sopiat, ut alibi (r) Justinianus Imperator, Caducarias leges abrogans, dixit, & latè prosequitur Tiraquellus (s), hanc necessitati legem imponens, licèt alioqui legibus carere dicatur, ut ejus causa cessante, cesset quoque, quod ob eam statutum, aut introductum est: quia ut præclare Innocent. Papa (t), idem ipsum edocens, subjungit, *Quod pro remedio statutum fuit, constat primitus non fuisse. Aliudque est ordo legitimus, aliud quod usurpatio ad præsens fieri tempus impellit.* Et ut ait Dionysius Halicarnæus (u): *Quicquid necessitas pro tempore, vel privatis, vel civitatibus affert, tantisper duret, donec cesset ea necessitas.*

29 Qua de re cum plura alia Vasquius (x), Molina (y), Klock, Cochier, & alii (z), quos novissimus Aschaffenburgius adducit, comminiscantur, contentus ero laudabilem hujus rei consuetudinem Gallorum referre, quorum Reges, ut Cochier (a) tradit, solemne juramentum præstare solent, quo disertè cavent, se tributa ob necessitatem ingruentem imposita, remissuros, ut primum hanc cessare compertum fuerit. Quod Philippum Longum, Philippum Valesium, Henricum IV. & alios, re ipsa confirmasse, iidem Auctores testantur, licèt hoc ita malè à pluribus observari soleat, numquam quod semel assumpserunt, remittentibus, ut benè ex Alcibiade Marquez (b) dicere poterit, eos speluncis leonum similes esse, alludens ad illud Horatii (c):

*Olim quod vulpes agrote cauta leoni
 Respondit, referam, quia me vestigia terrent,
 Omnia in adversum spectantia, nulla retrorsum.*

30 Et extat notabilis Novella (d) Tiberii II. Imperatoris, qua suis Populis futurorum tributorum relevationem, & præteritorum indulgentiam pro quarta parte concedens, ad hoc se in memoriam & honorem Passionis, ac Resurrectionis Dominicæ, & exemplum Ægyptiæ servitutis, motum fuisse rescribit, & ex justitia, & benignitate: *Quarum altera æquabiliter suam cuique tribuit, neque appetit aliena: altera ad misericordiam recurrit, & debitorum incommoditate egentes subditos liberat.* Unde ibidem benè Interpretes (e) adnotant, hanc, de qua loquimur, relevationem Tributorum, ex Principum justitia procedere, & vel hac deficiente, ex sola Benignitate, sive Philantropia, hoc est, subditorum amore, ad illorum moderationem suaderi debere, ne nimium gravati deficiant. Nam ut vetus Monostichum monet,

Reges boni minuunt tributa, augent mali.

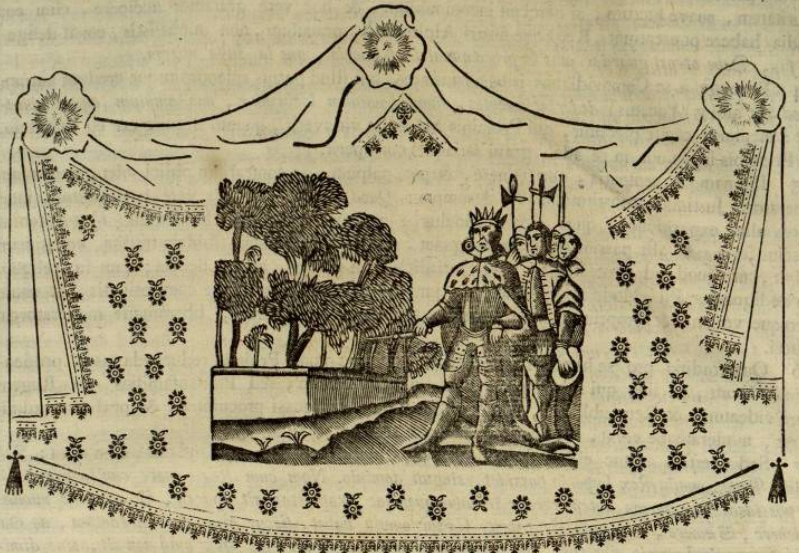

EM-

(g) Ægid. Gonzal. in Chron. Henr. III. cap. 5. pag. 9.
 Bobad. in Polit. lib. 5. cap. 5. num. 10.
 (r) Just. in l. unic. in princ. C. de caduc. toll.
 (s) Tiraq. de ces. caus. 1. part. num. 184.
 (t) Innoc. PP. in cap. quod pro remedio, 1. quest. 7.
 (u) Dion. Halicarn. lib. 8.
 (x) Vasq. de Menchac. de succ. prog. in præf. num. 68.
 (y) Molin. tom. 3. disp. 68.

(z) Kloc. Cochier. & alii apud Ascaff. de arar. pag. 208.
 & 823. Cabrer. de metu, lib. 2. cap. 23. num. 30.
 (a) Cochier. in Thesaur. polit. lib. 2. cap. 10. fol. 95.
 Ascaff. ubi supr. & iterum pag. 586.
 (b) Marq. lib. 1. cap. 30. pag. 105.
 (c) Horat. lib. 1. epig. 1.
 (d) Tiber. Imper. Novell. 163. de relevat. tribut.
 (e) Cujac. Joachim. & Matth. Steph. in d. Novell.

IN PRINCIPES INSUETA TRIBUTA IMponentES.

*Crudelis Princeps, Sceptrum cur tendis in umbram
 Arboris? Et nummos cur Tibi solvit inops?
 An juvat, umbra fugax solvat nunc ista tributum?
 Cum sit at ipso nihil, quid habet? Ecce nihil.
 Vincit Avaritia imperium; quod si fugit umbra
 Non fugit, Imperii si sit Avara manus.*

COMMENTARIUS.

¶ Uti moderatum in Tributis principem cupimus, satis à multis, & præsertim gravibus, & insolitis, abstinere debere manifestamus. Sed quoniam, ut habet in suo Panegyrico Plinius (a), numquam Principibus defuerunt, qui fronte gravi, & tristi supercilio, utilitatibus Fiscì contumaciter adsint, & omnia subditorum bona ipsis subjacere susurrent, eò miseros subditos adigentes, ut novis, iisque gravissimis indictionibus oppressi, veteres se persolvere posse desperent, & ad vetera tributa deficiant, non videbor oleum, & operam perdere, si in prava hac doctrina convincenda, & compescenda, & improba ejusmodi hominum face, aut verius face, à Palatiis eliminanda, aliquantisper immerer.

2 Certò enim certius est, eos, qui hoc audent vel audiunt, non tam Christianum seculum sapere, quam illud Domitiani, de quo idem Plinius subjungit, exturbatis prioribus dominis, omne stagnum, omnem lacum, omnem etiam saltum, immensa possessione circumvenisse, & unius oculis flumina, fontes, maria deservisse, nihilque esse, quod non sunt videret; atque adèd jam spoliarium civium, cruentarumque prædarum receptaculum effectum fuisse. Ita ut de eodem dicere poterit Juvenalis (b),

*Quicquid conspicuum pulchrumque ex æquore toto
 Res fisci est, ubicumque natat.*

Sss Bo-

(a) Plin. in Paneg. ad Trajan.
 (b) Juven. satyr. 4.